

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних
технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор з науково-педагогічної роботи
(Майя НІКОЛАСВА)

_____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Науково-дослідна (переддипломна) практика

Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*
Галузь знань: *10 Природничі науки*
Спеціальність 106 Географія

ОНУ

2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Науково-дослідна (переддипломна) практика». – ОНУ, 2022 р. ____ с. ✓

Розробник: *Вихованець Г.В.*, д.геогр.наук, професор кафедри фізичної географії, природознавства і геоінформаційних технологій

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № 1 від «27» 08 / 2022 р.

Завідувач кафедри _____ *Ю.Д.Шуйський*

Погоджено із гарантом ПРР Географія

_____ (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № «1» від «2» сересня / 2022 року

Голова НМК _____ *Віталій СИЧ*

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № 1 від «31» 08 / 2022 року

Завідувач кафедри _____ (*Лариса Мухоморова*)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № _____ від «   » _____ / 20 _____ року

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис предмета навчальної дисципліни
Науково-дослідна (переддипломна) практика

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної Дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: Кредитів – 9 Годин – 270 Змістових модулів –	Галузь знань: <i>10 Природничі науки</i> Спеціальність: <i>106 Географія</i> Рівень вищої освіти: <i>другий (магістерський)</i>	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
		2	
		Семестр	
		3	
		Лекції	
		Практичні, лабораторні	
		Самостійна робота	
		270	
		ІНДЗ	
		Форма контролю: залік	

Вступ

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою науково-дослідницької практикиє:

- узагальнення і вдосконалення здобутих знань, практичних умінь та навичок;
- формування професійних компетентностей освітньо-професійної програми магістра через: знання основних положень методології наукового дослідження та уміння їх застосувати на практиці;
  - уміння застосовувати сучасні методи збирання, обробки та аналізу наукової інформації;
- уміння узагальнювати отримані результати у вигляді звітів, тез доповідей чи статей;
- оволодіння професійним досвідом;
- готовність до самостійної творчої діяльності.

Завдання:

- Отримання досвіду у дослідженні актуальної наукової проблеми;
- підбір необхідних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи магістра;
- поглиблення фахових навичок, формування і розвиток фахових компетентностей магістра;
- отримання досвіду самостійної наукової та професійної діяльності; залучення студентів до соціального середовища кафедри з метою формування соціально-особистісних компетентностей до роботи наукових лабораторій кафедри, до виконання діючих науково-дослідних та госпдоговорних тем, до пошуку та оформлення запитів на гранти;
- збір статистичних та інших (польових, картографічних тощо) даних; робота з електронними базами даних вітчизняних та закордонних бібліотечних фондів;
- формування навичок усних публічних виступів через участь у конференціях, захисту результатів практики;
- участь у наукових заходах, що проводяться на кафедрі, до якої прикріплений магістрант.

Процес вивчення дисципліни споямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (**ЗК**);

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

б) фахові компетентності (**ФК**);

СК4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.

СК6. Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування.

СК11. 11. Здатність працювати із законодавчими і правовими актами з кадастру та моніторингу географічного середовища, визначати показники контролю якості за якими проводиться моніторинг, виконувати аналіз та узагальнення умов формування природних ресурсів.

в) програмних результатів навчання (**ПРН**);

ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПР04. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах. **ПР05.** Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень.

ПР06. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

ПР07. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.

ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільно- географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР10. **ПР10.** Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування.

ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

ПР13. Здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, розробляти необхідне для цього навчально- методичне та інформаційне забезпечення.

ПР.14. Застосовувати науково-методичні основи та стандарти в області геоінформаційних технологій, навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, створювати бази даних і використовувати Інтернет-технології в географії.

ПР15. **ПР15.** Працювати із законодавчими і правовими актами з кадастру та моніторингу природного середовища, визначати показники контролю якості природних ресурсів.

3. Організація проведення науково-дослідницької практики

Вимоги до баз науково-дослідницької практики

Базою проведення науково-дослідницької практики є кафедра фізичної географії географії, природокористування та ГІС техероргій, економічної та соціальної географії і туризму, географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру Одеського національного університету імені І.І.Мечникова. За додатковими угодами можливо за згодою студента та викладача проведення науково-дослідницької практики у іншому закладі, де є вільний доступ до потужної наукової бібліотеки, бази наукометричних журналів, бази вихідної інформації для подальшої науково-дослідницької роботи.

Зміст практики

Розділ 1. Організаційний етап.

Тема 1. Вступ до наукової діяльності. Ознайомлення з програмою практики, структурою звіту, висунутими до студента вимогами. Опанування знань з таких питань: Організація та проведення наукових досліджень (вибір об'єкту та предмету дослідження, вибір методики, організація роботи, формування списку використаних джерел інформації, оформлення наукових робіт). Методи географічних досліджень. Можливості інтеграції у міжнародну наукову спільноту (наукометричні бази, пошук грантів).

Тема 2. Організація наукових досліджень. Вибір тематики дослідження, визначення актуальності і проблеми. Узгодження з керівником. Обґрунтування мети, задач, об'єкту та предмету досліджень. Вибір методів дослідження.

Розділ 2. Виконання індивідуальних завдань.

Тема 1. Виконання індивідуального завдання керівника. Робота з першоджерелами, авторефератами, монографіями, дисертаційними роботами. Огляд друкованих та електронних джерел інформації за

визначеною проблемою, укладання бібліографічного списку. Теоретичний аналіз літературних та картографічних джерел. Вивчення історії, досвіду в Україні та світі. Відбір необхідної бази даних. Розробка карт. Консультації з науковим керівником, за необхідності з іншими викладачами та профільними спеціалістами.

Тема 2. Оприлюднення результатів дослідження. Пошук актуальних конференцій з обраної тематики, грантових пропозицій, конкурсів науково-дослідницьких робіт. Написання відповідної роботи (фахової статті, тез доповіді на конференції, запиту на отримання гранту, роботи на конкурс та її представлення). Оформлення відповідних матеріалів. Оприлюднення результатів, їх публікація.

Тема 3. Написання і оформлення звіту. Оформлення матеріалів дослідження. Розробка моделей, рисунків, таблиць. Компонування звіту. Захист результатів практики.

Індивідуальні завдання з практики

Всі роботи виконуються студентами індивідуально. Обов'язковим завданням є написання огляду літературних джерел та підготовка до друку матеріалів дослідження (фахової статті, тез доповідей, запиту на грант тощо) за індивідуальною тематикою, узгодженою з викладачем.

Вимоги до звіту про науково-дослідницьку практику

Звіт про науково-дослідницьку практику має містити такі елементи: титульний аркуш, зміст, вступ, опрацювання поняттєво-методологічного апарату дослідження, фахова стаття або тези доповіді, висновки, список використаних джерел інформації. Усі матеріали мають бути оцінені і підписані керівником практики від кафедри. Загальний обсяг – 30 сторінок, список джерел інформації – не менше 25.

Підбиття підсумків науково-дослідницької практики

Захист результатів науково-дослідницької практики проходить у

вигляді оприлюдненого захисту отриманих результатів.

4. Методичне забезпечення

1. Наукова і науково-методична література.
2. Мультимедійні презентації лекцій.
3. Підручники та навчальні посібники.
4. Методичні вказівки до практичних та лабораторних занять.
5. Словники, довідники, атласи, карти, навчальні фільми.
6. Наочність: плакати, схеми, малюнки, фотографії.

5. Форми та методи контролю

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, письмові роботи, оцінювання виконання завдань СР, захист результатів практичних, оцінювання доповідей.

Підсумковий контроль - залік

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

	за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно 3	володіє навчальним	недостатньо розкриває сутність

можливістю повторного складання	матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вмiє робити найпростiшi операцiї аналізу i синтезу; робити узагальнення, висновки; пiд час вiдповiдi допускаються суттєвi помилки	практичних завдань, допускаючи при цьому суттєвi неточностi, правильно вирiшив окремi розрахунковi/тестовi завдання за допомогою викладача, вiдсутнi сформованi умiння та навички.
Незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни	не володiє навчальним матерiалом	виконує лише елементи завдання, потребує постiйноi допомоги викладача

Шкала оцiнювання: нацiональна та ECTS

Сума балiв за всi види навчальної дiяльностi	Оцiнка ECTS	Оцiнка за нацiональною шкалою	
		для екзамeну, курсового проекту (роботи) практики	для залiку
90 – 100	A	вiдмiнно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовiльно	
35-59	FX	незадовiльно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни

5. Рекомендована література

Основна:

1. Адаменко М. І. Основи наукових досліджень / М. І. Адаменко, М. В. Бейлін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 188 с.
2. Актуальні питання методології та практики науково-технічної політики / за ред. Б. А. Малицького. – К. : УкрІНТЕІ, 2001. – 201 с.
3. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи: навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ / Київ. держ. лінгв. ун-т. – К. : Форум, 2000. – 270 с.
4. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підруч. Для бакалаврів, магістрів і аспірантів екон. спец. ВНЗ – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
5. Бобилев В. П., Іванов І. І., Пройдак Ю. С. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ : Системні технології, 2008. – 264 с.
6. Грищенко У. М., Грищенко О. А., Борисенко В. А. Основи наукових досліджень: Навч. пос. – К., 2001. – 346 с.
7. Гуменна О. А. Основи наукових досліджень. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 99 с.
8. Гуменюк І. Л. Алгоритм наукового дослідження / І. Л. Гуменюк, С. М. Коваленко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 46 с.
9. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: Навчальний посібник. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
10. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: Авторський підручник. – К. – Ніжин : ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. – 308с.
11. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсеєв. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 216 с.
12. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 141 с.
13. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2010. – 176 с.
14. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
15. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 124 с.
16. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / О. П. Кириленко, В. В. Письменний. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 228 с.
17. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 116 с.
18. Салюк М.Р. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з курсу Методи географічних досліджень – Ужгород : Видав. “УжНУ”, 2020.–38 с.

Додаткова:

1. Позняк С.П., Красеха Є.Н., Кіт М.Г. Картографування ґрунтового покриву / С.П. Позняк, Є.Н. Красеха, М.Г. Кіт. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 500 с.